

Najavljeno povećanje opće stope PDV-a sa 23 na 25%, i istovremeno smanjenje stope PDV-a za turizam sa postojećih 23 na 10% najavljuje brzopletost Vlade koja nije dobra. Naime, ukoliko se Vlada nije konačno odlučila nije trebala izlaziti u javnost sa svojim razmišljanjima. Ukoliko je, pak, mjerila bilo javnosti tada je „probni balon“ jednako loš. Nakon jučerašnjeg govora premijera gospodina Milanovića očekuju se odlučni koraci koji će pokazati da smo za premijera dobili vođu koji ima jasnu viziju kako izaći iz ove krize u krizi.

Zašto su najavljene promjene loše?

Prva mjera Vlade morala bi rezultirati smanjenjem porezne presije kako bi jasno pokazala da je svijesna imperativne nužnosti da država djeli sudbinu svojih građana i svoga gospodarstva. Ona bi, nadalje, morala odmah i sada povećati izvoznu konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Drugim riječima, umjesto da „subvencionira“ turizam na teret svih ostalih gospodarskih grana, najavljeno je povećanje PDV-a trebalo iskoristiti u pravcu smanjenja porezne presije na plaće što bi povećalo konkurentnu sposobnost hrvatskog gospodarstva, svih izvoznika pa samim time i turističke djelatnosti. Dakle, smanjenjem porezne presije izvršila bi se neizravna devalvacija. Povećanje neoporezivog dijela plaća, recimo, na 3.000 kuna izravno bi pomogli svim granama male dodane vrijednosti, što u konkretnom slučaju znači pretežitom dijelu hrvatskog gospodarstva.

Ovom valja pridodati i moj prijedlog o nužnosti povrata zaštitne kamate na kapital. Ne treba gubiti iz vida činjenicu da je u prošloj, 2010., godini plaćeno u inozemstvu 2.603 milijuna eura na ime dohotka, kamata i dividendi, dok je istovremeno deficit na tekućem računu platne bilance iznosio 513 milijuna eura što je gotovo pet puta manje. Uzgred budi rečeno da je to od 1994. godine najmanji deficit na tekućem računu platne bilance koji se je dogodio sticajem kreditne kontrakcije a ne smišljenom ekonomskom politikom. Možda je zato taj nesporno veliki rezultat ostao gotovo nezabilježen. U ovoj je godini u prvom polugodištu isplaćeno na ime dohotka 1.170 milijuna eura i nema nikakvog razloga očekivati da se neće ostvariti najmanje prošlogodišnja razina. Upravo uvođenje zaštitne kamate na kapital inozemnim bi se investitorima smanjio raspoloživi dio profita kojeg sada povlače u inozemstvo jer se zaštitna kamata, po definiciji, zadržava, pripisuje temeljnom kapitalu. Drugim riječima, sve tvrtke koje ostvaruju dobitak najprije bi izdvojile, reinvestirale, dio profita kojim bi zaštitile vrijednost kapitala (smisao je u poništenju inflacije), a preostali dio nakon plaćenog poreza bi mogle povući u inozemstvo. Ne treba biati posebno pametan i izračunati da su dvije milijarde eura ekvivalent

iznosu od 15 milijardi kuna. Slična se računica može izvesti i za slijedeću, 2012., godinu ukoliko zadržimo kreditni rejting. Ukoliko se, nedaj bože, „poskliznemo“ tada će se iznos odljeva po osnovu dohotka dramatično povećati.

To nije cijela priča. Jednako je značajno identificirati da bi povreat zaštitne kamate na kpaital povećao stopu samofinanciranja što je „rak rana“ hrvatskog gospodarstva otkad znam za sebe, a to je jako, jako dugo. Nešto slično zaštitnoj kamati imamo u bankarskom sektoru putem instrumenta rezerviranja za rizične kredite. Zaštitna bi kamata dodatno smanjila oporeziv dio dobitka, a povećala jamstveni kapital, s jedne strane, i, povećala ponudu kredita, s druge strane, što bi, s treće strane, moglo djelovati na smanjenje kamatne stope novih dužnika. S obzirom na stanje državne blagajne to će najvjerojatnije biti država.

Pitat će te me, dragi čitaooče, zašto sam protiv smanjenja stope PDV-a turističkoj djelatnosti čija „žetva“ bitno doprinosi stanju hrvatskog gospodarstva. Vaše čuđenje može ići i dalje pitanjem: kako to da dalmatinac, Turanjac, može osporavati takvu mjeru. Osim toga, i to mi možete spočitati, druge zemlje, naši konkurentni, također imaju u primjeni niže stope PDV-a.

U jednu ste ruku u pravu.

Međutim, u drugu ruku postoje i značajni argumenti koji osporavaju dato Vam pravo. (Ekonomisti uvijek imaju dvije ruke kako bi se „pokrili“.)

Tvrdimo da imamo najljepšu obalu na sredozemlju. Ja se s tom tvrdnjom slažem. Ljepota naše obale je renta koju trebaju baštiniti svi građani ove zemlje. Kako nismo u stanju definirati koja je to renta koju bi valjalo uprihodovati kao cijenu javnog dobra možemo PDV na turizam proglasiti rentom. Dakle, smanjenje sope PDV-a na turizam, javno dobro „poklanjamo“ privatnim poduzetnicima koji su ionako bili privilegirani bilo prilikom kupnje postojećih kapaciteta, bilo pogodnostima koje su im svojevremeno odobrene. Cijenu „privatizacije“ javne rente trebaju platiti ostali segmenti hrvatskog društva od kojih mnogi jedva „krpaju kraj s krajem“. I ostali dio gospodarstva koji ne koristi to javno dobro mora subvencionirati turizam. To se odista zove tržišno gospodarstvo, zar ne?

Monokultura nije dobra. To je poznato studentima ekonomske povijesti. Naprosto ni jedna monokultura se nije pokazala dobrom za bilo koju zemlju u svijetu. Spomenut ću nizozemsku

bolest, čije obrazloženje čitatelj može naći na ovim stranicama, koja je znatno smanjila konkurentu sposobnost nizozemskog gospodarstva uslijed aprecijacije guleđena. Norveška je izvukla pouku pa je prihode od eksploatacije nafte usmjerila u inozemne investicije.

Turizam postaje vodeća grana hrvatskog gospodarstva. Pazite, korištenje kapaciteta oko trećine, koliko traje turistička sezona, postaje vodeća grana jedne zemlje. Osim toga, na ovim još uvijek turbulentnim prostorima dovoljna je da tako kažem „jedna petarda“ da dođe do dramatične kontrakcije. I ne samo to. Turistička je djelatnost izravno ovisna o kretanjima u svijetu što znači da izrazito senzibilno reagira na kretanje konjunktura u svijetu. Izrazito senzibilno valja shvatiti kao veliku elastičnost reakcije na kretanja u okruženju, brže se povećava/smanjuje u odnosu na kretanja o kojima je ovisna.

Betonizacija obale je prisutna. U svojim stavovima glede oporezivanja turizma jasno sam, davno, iznio svoje mišljenje koje se svodi na potrebu da se dio ubranih poreznih prihoda temeljem PDV-a „vrate“ turizmu tako da se stvaraju dodatne pretpostavke, javni sadržaji, kako bi se turistička djelatnost podigla na veću razinu. Konačno najveću korist od novosagrađenih autoputova ima upravo turistička djelatnost. Što se tiče izgradnje autoputova smatrao sam i danas smatram da je to bila vrlo nesmotrena, da ne kažem, nesretna investicija. I ukoliko smo dosljedni moramo nastaviti Dalmatinu do Dubrovnika.